

آیت‌الله العظمی جوادى آملى

امام رضا(علیه السلام)؛
عالم آل محمد(علیهم السلام) و
واسطه رضوان الهی است

در ایستگاه‌های کرامت رضوی
عشق معامله می‌شود

پای خسته بیاور
دل آرام ببر

گزارشی از موكب مجتمع فرهنگى
حضرت امام جواد(ع) كه
به استقبال زائران پياده رفته است

ایران به زیارت رضا(علیه السلام)
آمده است

گفت‌وگو با آیت‌الله سید جعفر سیدان درباره راه‌ورسم سوگواری در ایام عزای حضرت ثامن الحجج(ع)

مجالس امام رضا(علیه السلام) باید به ما معرفت بدهد

۲

چگونه امام هشتم(ع) کشتی امامت را از توفان فتنه‌ها و انحرافات به سلامت عبور دادند؟

امام مبارزه با طاغوت‌ها

ایران ما که نامش با نام مقدس حضرت ثامن الحجج، امام علی بن موسی الرضا(ع) گره خورده است، سرزمینی است که در هر گوشه‌اش شمیم رأفت و مهربانی بی‌کران آن امام همام جاری است. او که مظهر مطلق نیکویی و تجلی بی‌بدیل عطوفت الهی بود، نه تنها در قلب‌ها حکمرانی می‌کرد که با اقتداری آسمانی، سکاندار کشتی دین در توفان‌های سهمگین زمانه خویش شد. در آستانه سالروز شهادت آن خورشید درخشان ولایت که با وجود چالش‌های بی‌شمار و فتنه‌های پیچیده، راه امامت را با صلابت و حکمت پیمود، ارادت ما به ساحت قدسی اش و پاسداشت حرمت بارگاه ملکوتی اش گواهی است بر عمق نفوذ و جاودانگی حضورش. آنچه در ادامه می‌خوانید، گفت‌وگویی است با اندیشمندی دینی، آیت‌الله سیدمحمدباقر علوی تهرانی که ابعاد کمتر شنیده‌های از این چالش‌ها و عظمت بی‌بدیل امام رئوف(ع) را روشن می‌کند. در میان القاب نورانی و پرمعنای حضرت ثامن الحجج امام علی بن موسی الرضا(ع)، واژه «رئوف» جایگاهی ویژه و دلنشین دارد. آیت‌الله علوی تهرانی در تبیین این لقب شریف، با استناد به زیارت جوادیه توضیح می‌دهد: در زیارت‌نامه حضرت جوادالائمه(ع) وقتی به پدر بزرگوارشان اشاره می‌شود، این‌گونه تعبیر می‌کند: «السلام علیک ایها الامام الرئوف». واژه «رئوف» در این زیارت‌نامه به حضرت رضا(ع) اطلاق شده است. «رئوف» در لغت به معنای انسانی مهربان و بسیار بخشنده است، اما با کلمه «رحمت» تفاوت‌های بنیادینی دارد. با اینکه «رحمت» نیز به معنای بخشش است، اما واژه «رأفت» زمانی به کار می‌رود که این بخشش دارای ویژگی‌های ممتاز و خاصی باشد؛ به گونه‌ای که می‌توان...

۲

محمدجواد شهبان - محسن رضوی

بازدید تولیت آستان قدس رضوی از موكب‌های خدمت‌رسان دهه آخر صفر

خدمت کودکان در کنار اشک و شوق زائران

فراهم‌سازی آسایش و رفاه زائران در اطراف حرم مطهر کرده است. اما امسال در این ایام خادمان آستان خورشید هشتم با موكبی متفاوت در صحن پیامبر اعظم(ع) پذیرایی می‌کنند. در روزهایی که حرم مطهر رضوی در دهه پایانی ماه صفر میزبان میلیون‌ها عاشق و دل‌داده است، صحن پیامبر اعظم(ص) شاهد رخدادی متفاوت است؛ راه‌اندازی نخستین شربت‌خانه امام جواد(ع) به همت

خادمایان نوجوان که شیرینی خدمت کودکان‌شان در کنار اشک و شوق زائران، تجربه‌ای تازه در این ایام رقم زده است. گفتنی است به دلیل درخواست‌های گسترده والدین مبنی بر ایجاد فرصت خدمت برای کودکان، با راه‌اندازی محلی به نام شربت‌خانه کودک در صحن پیامبر اعظم(ص)، کودکان کمتر از ۱۰ سال می‌توانند به مدت حدود ۱۵ دقیقه در این شربت‌خانه خدمت کنند.

معرفی موقوفاتی که برای عزاداری شهادت حضرت ثامن الحجج(ع) اختصاص یافته‌اند

گذشتگانی که هنوز شریک مجالس عزای حضرت رضا(علیه السلام) هستند

در اقلیم خراسان نیستند و تعداد قابل توجهی از آن‌ها کیلومترها دورتر از این خطه و در استان‌های کرمان و مرکزی وقف شده‌اند. آن هم کیلومترها دورتر از جایی که زیسته‌اند سال‌ها گذشته و حالا بسیاری از این واقفان نیستند اما مجلسی روضه‌ای که به پا کردند هنوز هست. آن هم نه فقط در فضای ملکوتی حرم مطهر امام رضا(ع) بلکه کیلومترها دورتر از آن یعنی در جایی که زیسته‌اند. اموالشان را وقف کرده‌اند تا نام امام رضا(ع) برای همیشه در گوش و جان مردم شهرستان بماند. موقوفه حسن رستمی راوری، ابراهیم محی‌الدین راوری و علی رضایت‌بخش راوری که در ۱۴۲۰ هجری قمری در شهرستان راور وقف شده‌اند از این جمله هستند. زنده‌یاد هاجر خانم یکی از این نام‌های نیک است که حسب وصیت شوهرش، میرزا عباس‌علی احتشام‌نظام، در سال ۱۳۱۶ هجری قمری املاکی را در زند ساوه وقف کرده و مقداری از عواید آن را برای عزاداری ایام صفر تعیین می‌کند. برخی از درآمد حاصل از موقوفه محمدحسین الشریف در اطراف شهر کرمان نیز برای برپایی مراسم عزای خامس آل‌عبا(ع) و امام رضا(ع) در اطراف حرم مطهر و مسجد گوهرشاد اختصاص یافته است. واقف دیگری به نام سیدعلی فرزند سید اسماعیل نیز در ۱۲۶۱ هجری قمری بخشی از موقوفه خود را برای برگزاری مجلسی برای عزاداری امام رضا(ع) در خانه خودش واقع در بازار خواجه کرمان یا در صورت عدم امکان هر جا که متولی صلاح بداند، تعیین می‌کند. مطابق نیت او در وقف‌نامه، مرثیه‌خوانی، سینه‌زنی و پذیرایی با آب و پخت آش ذاکرین (یکی از انواع آش که در ایام مذهبی پخته می‌شود) از ملزومات این مجلس است.

کارخانه کمپوت‌سازی ممتاز خراسان را با همه دستگاه‌های آن به علاوه سرمایه نقدی کارخانه را وقف آستان قدس رضوی می‌کنند تا بخشی از درآمد آن در شب شهادت امام رضا(ع) صرف عزاداری و اطعام زائران شود. مرحوم سیدحسین محمودی نیز دیگر واقفی است که در سال ۱۴۲۰ هجری قمری سهمی از شش دانگ مزرعه و قنات فتح‌آباد مشهور به «ده زین‌العابدین» را وقف حضرت رضا(ع) می‌کند تا درآمد حاصل از آن صرف عزاداری حضرت ثامن الحجج(ع) در روزهای ۲۵ تا ۳۰ صفر شود. مرحوم آیت‌الله واعظ طبسی، تولیت فقید اسبق آستان قدس رضوی نیز در سال ۱۴۲۴ هجری قمری یک باب ساختمان حسینیه امام رضا(ع) و یک کتابخانه متولی‌باشی آستان قدس است که املاکی در اطراف امام هشتم(ع) می‌کند که یکی از نیات آن برگزاری مراسم تبلیغی و ترویجی در شهادت امام رضا(ع) است.

■ موقوفاتی که در قرن‌های گذشته وقف شده‌اند

در میان موقوفاتی هم که در قرن‌های گذشته با نیت آیین عزاداری آخرین روز ماه صفر وقف بارگاه منور رضوی شده است، دو موقوفه قدمت بیشتری دارد. نخستین مورد مربوط به موقوفه فضل‌الله خان وزیر نظام، متولی‌باشی آستان قدس است که املاکی در اطراف حرم مطهر را برای برگزاری مراسم عزاداری در دهه آخر صفر تعیین و تأکید کرده است این مراسم در ایوان طلای صحن عتیق برگزار شود تا زائران و مجاوران سیامپوش، میهمان آن باشند. دومین موقوفه نیز متعلق به امام‌وردی خان بیات‌مختاری و همسرش «آنچی سلطان» بوده که در همین سال چند باغ، زمین زراعی و... را در نیشابور وقف کرده و بخشی از درآمد آن را به منظور برگزاری مراسم سوگواری روز شهادت حضرت امام حسن(ع) و روز شهادت حضرت رضا(ع) اختصاص داده است. میرزا محمدحسین حسینی معروف به «صدر دیوان‌خانه» و ملقب به «عضدالملک» نیز که دو دوره از متولیان آستان قدس رضوی بوده است، در سال ۱۲۷۴ هجری قمری شش دانگ یک رشته قنات مشهور به اراضی چهارطاقی در قریه حسین‌آباد را وقف آستان ملائک پاسبان امام رضا(ع) می‌کند تا منافع و درآمد آن صرف برپایی مجلس تعزیه در ایام صفرالمظفر از جمله شهادت حضرت رضا(ع) شود.

محمدنویایی لشکرنویس دیگر واقفی است که در سال ۱۲۷۵ هجری قمری چند باب دکان در مشهد را وقف آستان می‌کند تا بخشی از درآمد آن به دو روضه‌خوان داده شود تا در دهه صفر در رواق توحیدخانه، ذکر مصیبت بخوانند. مهدی قلی‌خان قرائی نیز در سال ۱۲۸۹ هجری قمری، مقداری از منافع حاصل از اموال و املاک موقوفه‌اش در بالاخواف تربیت‌حیدریه و محمدآباد را برای تعزیه‌داری خامس آل‌عبا(ع) و شهادت امام رضا(ع) در ماه‌های محرم و صفر اختصاص می‌دهد.

■ نغمه‌های عزایی که دورتر از حرم منور حضرت رضا(ع) بلند می‌شوند

موقوفه‌های اختصاص یافته برای شهادت امام رضا(ع) فقط

ز هرا زندگانه منزل، دکان، زمین، کاروانسرا، باغ، مزرعه، قنات، آب و... را وقف می‌کردند که چراغ عزای حضرت رضا(ع) در حرمش روشن بماند. گذشتگان مانه فقط مهر امام ثامن(ع) را در دل‌هایمان کاشتند که خود بانی روضه‌هایی بودند که برای امام غریبمان برپا می‌شد. مراسم سوگواری که نه فقط در حرمش که در جای جای ایران بود.

■ وقف‌هایی برای ماندگاری سوگواری در حرم مطهر رضوی

صدای طبل و سنج محرم در کوچه‌های میچد و پرچم‌های مشکی از پشت‌یام‌ها بالا می‌روند تا شهر و خانه‌هایی که در آن است برای عزای اهل بیت(ع) آماده شود. این رسم امروز و دیروز نیست و قرن‌هاست که مشهد امام رضا(ع) در ایام محرم و صفر رخت عزا بر تن می‌کند. رخت عزایی که نه فقط به سبب ارادت مردم امروزی بلکه به همت واقفانی آماده می‌شود که در روزگاری خیلی پیش از این می‌زیسته‌اند. آنانی که در زمان حیاتشان اموال و دارایی خود را وقف کردند تا چراغ مجالس عزاداری ائمه اطهار(ع) روشن بماند. گذشتگان مانه فقط این فرهنگ و عشق به اهل بیت(ع) را برای ما به ارث گذاشتند که خود آثاری به یادگار گذاشتند و خودشان هم هنوز شریک این مجالس عزاهستند؛ آن هم در شهر امام رضا(ع) و در حرم مطهر ایشان. موقوفات آن‌ها پشتوانه این سنت ماندگار شده و امروز در آستان قدس رضوی بیش از ۱۳۰ موقوفه با نیت سوگواری در ایام شهادت معصومان(ع) به جا مانده است. این ۵۹ وقف تمامی با بخشی از عواید موقوفاتشان را برای عزاداری ایام شهادت آل‌الله(ع) به ویژه ایام محرم و صفر در یکی از کنون‌های اصلی برپایی آیین‌های عزاداری یعنی بارگاه منور رضوی تعیین کرده‌اند. برگزاری بیش از ۱۲ هزار و ۵۰۰ جلسه سخنرانی، مداحی، ذکر مناقب اهل بیت(ع)، قرائت ادعیه و زیارت، مراسم تعزیه‌داری، روضه‌خوانی و... در اماکن مختلف حرم مطهر و همچنین خرج از آن مواردی است که مطابق نیت این واقفان هنوز هم به اجرا می‌رسد.

■ ۱۵ موقوفه مختص شهادت امام هشتم(ع)

قدیمی‌ترین موقوفه‌ای که در بارگاه حضرت ثامن الحجج(ع) برای عزاداری اهل بیت(ع) وقف شده مربوط به سال ۱۱۳۶ قمری است. در این موقوفه میرزا محمد مؤمن حسب وصیت شاه‌طهماسب نیمی از عواید حاصل از آن را برای تعزیه‌داری حضرت سیدالشهدا(ع) در عاشورا و هر روز و شب جمعه وقف کرده است. در سال‌های پس از آن نیز موقوفات بسیاری با این نیت وقف شد اما در میان همه آن‌ها نیت ۱۵ مورد با بقیه متفاوت بود. این موقوفات مختص شهادت حضرت رضا(ع) بودند و برای برگزاری مراسم عزاداری، اطعام زائران و تأمین نیازهای آستان مقدس در آن روز وقف شدند. اگرچه در میان این موقوفات مواردی وجود دارند که در قرن یا قرون گذشته وقف شده‌اند اما تاریخ وقف اغلب آن‌ها، چنددهه گذشته بوده است. موقوفه «حاج کاظم غراب» و «مجدالدین مدنی» یکی از شناخته‌شده‌ترین این موقوفات است. این دو واقف به ترتیب در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۴۰۳ هجری قمری شش دانگ قطعه زمین

رواق فرهنگ

رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی خبر داد

برپایی عکاس‌خانه رضوی در گذر فرهنگی و هنری «روایت نور» در جوار حرم مطهر رضوی

رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی از برپایی عکاس‌خانه رضوی توسط این سازمان در ایام پایانی ماه صفر در گذر فرهنگی و هنری «روایت نور» در جوار حرم مطهر رضوی خبر داد. به گزارش آستان‌نیوز، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدجلال حسینی در این خصوص به خبرنگار ما گفت: این سازمان با هدف بزرگداشت ایام رحلت رسول اکرم(ص) شهادت امام حسن مجتبی(ع) و شهادت امام رضا(ع) و میزبانی شایسته از زائران دور و نزدیک صحن و سرای رضوی در ایام پایانی ماه صفر، اقدام به برپایی عکاس‌خانه رضوی کرد. وی ادامه داد: فعالیت این عکاس‌خانه از بعدازظهر چهارشنبه ۲۹ مرداد ماه ۱۴۰۴، همزمان با گشایش گذر فرهنگی و هنری روایت نور در پیاده‌راه خیابان آیت‌الله واعظ طبسی(ره) در مشهد مقدس آغاز شده و تا یکشنبه دوم شهریور ماه از ساعت ۱۷ تا ۲۳، در این محل پذیرای دل‌دادگان حضرت رضا(ع) است. حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی افزود: زائران و مجاوران علاقه‌مند می‌توانند در این عکاس‌خانه در مقابل بنری با پس‌زمینه ایوان طلا یا گنبد و بارگاه ملکوتی امام هشتم(ع)، عکس یادگاری دیجیتال بگیرند و در صورت تمایل آن را چاپ کنند. وی همچنین بیان کرد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی در راستای اشاعه فرهنگ وقف و نذر به ویژه وقف آثار فرهنگی، از تنی چند از واقفان این سازمان نیز در ایام پایانی ماه صفر در محل عکاس‌خانه رضوی، قدردانی خواهد کرد. گفتنی است، برگزاری نمایشگاه عکس‌های منتخب سوگواره بین‌المللی «مهر محرم» در نگارخانه موزه رضوی، نمایشگاه فرهنگی «کاروان نور، از مدینه تا طوس» در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، مسابقه دیجیتال موزه‌شناسی در میز خدمت موزه قرآن و هدایای مقام معظم رهبری حرم مطهر و اجرای برنامه‌های متنوع در کتابخانه‌های وابسته به این آستان مقدس در سراسر کشور از دیگر برنامه‌های ویژه این سازمان در دهه آخر ماه صفر است.

رواق کتاب

مدیرعامل انتشارات به‌نشر خبر داد

میز کتاب رضوی؛ هدیه به‌نشر به ۷ میلیون زائر مشهد مقدس

در روزهای پایانی ماه صفر، انتشارات به‌نشر با اجرای هفت برنامه فرهنگی- مردمی، زائران و عموم مردم را میهمان «میز کتاب رضوی» می‌کند. به گزارش آستان‌نیوز، «میز کتاب رضوی» طرح جامع انتشارات به‌نشر به مناسبت ایام پایانی ماه صفر است که برنامه‌های متنوعی مانند کتاب‌رسانی در قطارهای منتهی به مشهد مقدس، پوشش کتاب‌خوانی و نشست‌های تخصصی با محوریت امام رضا(ع)، اهدای کتاب به مناطق محروم و... را در برمی‌گیرد. مدیرعامل انتشارات به‌نشر از اجرای طرح نوین کتاب‌رسانی در قطار خبر داد و گفت: این طرح در قالب اهدای کتاب به قطارهای منتهی به مشهد نیز همچون سال‌های گذشته در بازه‌های زمانی مختلف از جمله نوروز یا شهادت امام رضا(ع) انجام می‌شود. زائران با حضور در رستوران قطارهایی که در روزهای پایانی صفر به سمت مشهد حرکت می‌کنند می‌توانند از این کتاب‌ها بهره‌مند شوند و مسیر خود را با مطالعه طی کنند. به گفته فرانیه، برگزاری پوشش کتاب‌خوانی «قرار با خورشید» با محوریت معارف رضوی، برگزاری نشست «عصرانه داستان‌نویسان رضوی» با بررسی کتاب «قرار با خورشید» و عرض نیت او در وقف‌نامه، مرثیه‌خوانی، سینه‌زنی و پذیرایی با آب و پخت آش ذاکرین (یکی از انواع آش که در ایام مذهبی پخته می‌شود) از دیگر برنامه‌های انتشارات به‌نشر در دهه پایانی ماه صفر است.

فرزانه تولیدمجلات تخصصی را یکی دیگر از اقدام‌های انتشارات به‌نشر به مناسبت دهه پایانی ماه صفر دانست و تصریح کرد: «نقاره‌خانه» و «گلدسته» هدیه ویژه انتشارات به‌نشر به کودکان و نوجوانان است. وی تأکید کرد: همزمان با دهه پایانی صفر، تمامی فروشگاه‌های به‌نشر در سراسر کشور ۲۵ درصد تخفیف ویژه روی کتاب‌های منتخب خود اعمال می‌کنند تا زمینه بهره‌مندی بیشتر از معارف اهل‌بیت(ع) فراهم شود.

فرزانه با اشاره به اینکه طرح «آفتاب مهربانی» از دو سال گذشته در انتشارات به‌نشر آغاز شده است، اظهار کرد: در قالب این طرح، برحسب دستور تولیت آستان قدس رضوی کتاب‌ها خریداری و به کتابخانه‌های مناطق محروم اهدا می‌شود. وی ادامه داد: سال گذشته با تخصیص یک میلیارد تومان از سوی تولیت آستان قدس رضوی، این طرح آغاز شد و امسال نیز حسب دستور تولیت آستان، عملیات اجرایی این طرح در دهه پایانی ماه صفر اجرا می‌شود، بدین نحو که کتاب‌های خریداری و کتابخانه‌های محروم شناسایی شوند.